

Per mantgnair la staziun in cumün

Fundà a Lavin l'uniun «Nossa staziun»

Per render accessibla la staziun da Lavin per tuots examinescha la Viafier retica da fabricar üna nouva staziun a la periferia dal cumün. Per evitar quai han passa tschient persunas fundà l'uniun «Nossa staziun».

Da l'on 2023 aintra in vigur la ledscha federala a regard persunas cun impedimaint. Quella prescriba cha persunas handicapadas possan entrar sainza agüd in tuot ils edifizis publics, autos da posta e vaguns da la viafier. Scha quai nun es in set ons il cas ha minchün il dret dad achüsar als respunsabels e survgnarà eir radschun. Perquai es la Viafier retica (VR) landervia a progettar da quists access sün tuot sia rait, eir a Lavin. In üna sairada d'infuormaziun vaivan ils respunsabels da la Viafier retica preschantà al principi da gün in sala polivalenta als interessats las pussibilitats chi existissan qua.

La «staziun existenta» es plü chara

Per pudair adattar ils perruns a las premissas per handicapats füssa, sco chi d'eira gnü dit da vart da la Viafier retica, da rimplazzar il binari actual cun ün nouv chi vess ün radius da storta plü grond. Lura füssa eir da fabricar al vest üna nouva punt parallela cul viaduct existent. Implü stess gnir fabrichà ün mür da cuntschet vers la via chantunala. Ils cuosts per quist proget s'amuntessan a 20 milliuns francs. La seguonda varianta füss da fabricar i'l cuntegn agricul Crusch al vest dal cumün üna nouva staziun. Quella cuostess var 12,5 milliuns francs. Quai significhess però ün plü lung viadi pels passagers a Lavin per rivar da cumün sün staziun. Implü gnissan surfabricats eir var 5500 meters quadrats terrain agricul. E lura gniss eir serrada la staziun fabrichada da l'on 1913, alch chi displaschess a blera gliud. Fingì a la sairada d'infuormaziun vaiva la majorità dals preschaints accentuà chi stess bain esser

Cun da tuotta sort material renderà l'uniun güst fundada attent a lur giavüsch da mantgnair la staziun da Lavin in cumün.

fotografia: Flurin Andry

pussibel da finanziar il proget plü char e da mantgnair uschea la staziun in cumün. Christian Florin, manader da l'infrastructura e suppleant directer da la Viafier retica, vaiva dit cha decider decida quel chi paja il proget, nempe la Confederaziun. Las persunas chi lessan mantgnair la staziun existenta da Lavin nu s'han laschadas far temma da quai ed han fundà in dumengia l'uniun «Nossa staziun».

L'i cour dal cumün da Lavin

«Noss'uniun vuol cha la staziun resta d'immez il cumün e na oura sül prä

verd», ha dit il paor Jürg Wirth, el es insemel cun l'hotelier Hans Schmid da l'Hotel Piz Linard l'iniziant da «Nossa staziun», «indigens e giasts dessan inavant pudair profitar da la staziun chi'd es in stretta vicinanza da la sala polivalenta, butia, furnaria, restorants ed hotels.» Ils iniziants han gnü il sustegn da numerus indigens. Passa tschient persunas d'eiran preschaints in dumengia in sala polivalenta da Lavin. Els han fundà l'uniun «Nossa staziun» chi ha l'incumbenza da s'ingasar per mantegner la staziun in cumün. Sco members da la suprastanza da l'uniun

han tschernü ils preschaints ad Arno Bisaz, Flurin Bischoff, Letizia Brot-Saluz, Padruot Fried, Peider Andri Saluz, Anton Schafroth, Silvia Schlegel, Hans Schmid, Andri Steiner e Jürg Wirth, tuots da Lavin. Ils ulteriurs members da la suprastanza chi sun gnüts eletts in dumengia sun Christof Dietler da Haldenstein, Björn Maag, Turich/Lavin, e Stina Wehrenfels, eir ella Turich/Lavin. Sco co-presidents han ils preschaints eletts als iniziants Schmid e Wirth.

In dumengia nu d'eira preschaint in gün politiker e neir ingün rapreschan-

tant da la Viafier retica. Sco cha la pleadada da pressa da la Retica Yvonne Dünser vaiva dit oravant, ha la Retica tut cogniziun da quist'uniun chi gnia fundada. «Nus vaivan notà ils giavüschs e las propostas chi sun gnüdas fattas in gün in occasiun da la sairada d'infuormaziun. Uossa vegnan elavuradas differentas soluziuns pussiblas cha nus preschaintin al cumün da Zernez», ha declarà Yvonne Dünser da la Viafier retica, «e fin d'utuon faina quint da tillas pudair preschantar eir a las abitantas ed abitants da Lavin e conturns.» (anr/fa)

Inscunter dals pü ots purs in Svizra

Seduta da la suprastanza da l'Uniun purila svizra in Engiadina

Düraunt duos dis s'haun radunos ils suprastants da l'Uniun purila svizra sü Muottas Muragl. Sper ils temas agriculs actuels es gnida a manzun eir l'iniziativa per garantir l'autoprovedimaint cun mangiativas.

In gövgia e venderdi ho tratto la suprastanza da l'Uniun purila svizra (UPS) in Engiadina'Öta differents temas e progets chi pertuochan l'agricultura in Svizra. In gövgia saira d'eira invideda la pressa ad ün inscunter alpester cul president da l'UPS e cusglier nazional, Markus Ritter e cun Thomas Roffler chi presidiescha l'Uniun purila grischuna (UPG). Scu giast d'eira preschaint eir il cusglier guvernativ Jon Domenic Parolini. L'inscunter ho gieu lö sün bundant 2000 meters sur mer, sül'Alp Muottas dal pur e grandcusglier Gian Peter Niggli da Samedan. Sün quist'alp cun muvel da la razza angus do que eir ün'ustaria cun prodots agriculs.

Perspectivas da l'agricultura

Cu sun las perspectivas da l'agricultura muntagnarda?, es gnieu dumando Ritter: «Scu fixo illa Constituziun ans ingaschans per mantegner las purarias in muntagna. Grazcha a quist'agricultura vain chüreda la cuntreda e la biodi-

versited, ella pussibilescha però eir la colonisaziun decentrela ed il turissem», ho accentuo il cusglier nazional (pcd) dad Alstätten. Chi's vezza que speciemaing bain in Engiadina, «l'agricultura es la basa pel turissem alpin, sainza quella creschissan aint ils pas-chs da las alps ed eir la cuntreda cultiveda.» El ho manzono la problematica da la successiun ed ho dit chi mauncha suvenz la generaziun giuvna chi surpiglia las purarias. Il motiv es tenor Ritter la concorrenza da l'industria, la mansteraunza e la branscha dals servezzans. «Perque stuvainsa cuntinuer a sustgnair l'agricultura in muntagna. Scha las perspectivas economicas da quella nu sun bunas tschernan bgers giuvenns nempe ün oter manster cu quel da fer da paor.» Cha las scoulas agriculas scu il Plantahof hegian actualmaing bainschi cifras da giarsuns stabilas, ho dit Ritter, «que es allegraival, ma in relaziun cul numer da quels chi daun sü lur purarias esa istess var 200 giarsunas e giarsuns memma poch.» Roffler ho manzono cha saja fich importanta pell'agricultura muntagnarda cha las contribuziuns als purs restan scu fin cò: «Per planiser drouva il pur quista sgürezza, schi do intschertezas decidan dapüs purs da schmetter cun lur lavur.»

Iniziativa per l'agricultura

L'iniziativa per garantir l'autoprovedimaint cun mangiativas ho il böt

Discussiun traunter differents purs chi contaimplan il muvel da la razza angus sül'Alp Muottas.

fotografia: Flurin Andry

cha'ls purs svizzers prodüan uschè bger cha'l pajais dvainta main dependent da l'import da mangiativas. Ils iniziants vuessan mantgnair eir pella prosma generaziun ün gro d'autoprovedimaint d'almain 50 pertschient. Nun exista lura il priavel cha gnia sustgnida dapü la produciun süllas purarias giò la Bassa e cha que detta perque damain con-

tribuziuns tenor surfatscha pels purs in muntagna?, es Markus Ritter gnieu dumando. Na, cha que nu saja il böt, ho'l respus, «nus vuessans mantgnair las resursas natürelas pella produciun, impustüt il terrain agricul.» Chi sajan minch'an 1000 purarias chi serran las portas ed in muntagna an per an 1400 hectaras surfatscha agricula alpina chi

crescha aint. «Nus vuessans dad üna vart mantegner la cultivaziun da quistas surfatschas, però eir avair chüra da las resursas giò la val, illa plantüra, e raggiundscher uschè il böt da pudair garantir ün ot gro d'autoprovedimaint cun mangiativas.»

Chi füss da princip allegraival, schi's pudess garantir üna granda produciun da nudritüra i'l pajais sves e dvanter uschè lura ün po main dependents da l'ester, ho managio il cusglier guvernativ Jon Domenic Parolini, «per raggiundscher quel intent esa però da prodüer dapü, e fer que in muntagna es difficil. Lò do que tschertas limitas climaticas ed ecologicas.» Eir el ho fat valair l'importanza da l'agricultura in muntagna: «La cuntredgia cultiveda resta scu ch'ella es e nun errodescha surtuot na grazcha a l'agricultura. Quista cuntredgia es la basa dal turissem: Il bel aspet da la cuntredgia druvainsa eir per attrer ils giasts.» L'agricultura in muntagna es tenor Parolini importanta eir per l'economia in Grischun, chi detta grazcha ad ella eir plazzas da lavur decentrelas. Il cusglier guvernativ ho agiunt cha la Politica agrara 2014-17 saja fich buna pell'agricultura da muntagna: «Grazcha a quella sun rivos dapüs mezs finanziels ill'agricultura grischuna. Perque esa da sperer cha que cuntinuescha in quist sen, per cha nus possan accumplir inavanta ills dovairs da l'agricultura in muntagna.» (anr/fa)